

III. Niðurstöður í hnotskurn

1. Búseta

- Um 56% þátttakenda rannsóknarinnar fluttu til Íslands á síðustu 5 árum (2004-2009) (sjá mynd V.1).
- Þeir innflytjendur sem búsettir eru á höfuðborgarsvæðinu bjuggu flestir í Vesturbænum/Miðbænum (26%) eða í Árbæ/Breiðholti (19%).
- Nær allir, (80%) vildu búa á sama stað á Íslandi og þeir búa nú á. Af þeim sem helst vildu búa annars staðar vildu 11% búa annars staðar á landsbyggðinni, 4% á höfuðborgarsvæðinu og 5% höfðu ekki tekið afstöðu til þess.
- Tæp 80% svarenda sögðu það vera frekar eða mjög gott að búa á Íslandi.
- Yfir 60% svarenda fannst þeir hafa samlagast íslensku samfélagi frekar vel eða mjög vel.
- Um 41% innflytjenda sem svöruðu spurningalistanum bjuggu í leiguhúsnæði á almennum leigumarkaði en 39% bjuggu í eigin húsnæði. Aðeins 7% bjuggu í húsnæði á vegum atvinnurekanda, 5% í húsnæði ættingja, maka eða vina og 4% í leiguhúsnæði á vegum sveitarfélags (sjá mynd V.7.).
- 78% þátttakenda áttu barn eða börn á Íslandi og 57% áttu barn eða börn sem bjuggu í heimalandi viðkomandi (sjá bakgrunnstöflur 58 og 59, viðauka 1).

2. Réttarstaða

- Flestir svarendur voru með ríkisborgararétt í fæðingarlandi sínu en um 188 þátttakendur sögðust vera með ríkisborgararétt á Íslandi. Af þeim voru margir með tvöfaldan ríkisborgararétt, annars vegar á Íslandi og hins vegar í fæðingarlandi sínu (sjá töflu 7, viðauka 2).
- Um 62% aðspurðra höfðu fengið einhverja fræðslu um réttindi sín í íslensku samfélagi þegar þeir fluttu til landsins, flestir hjá vinum eða ættingjum eða á Internetinu (sjá mynd VI.1. og einnig töflu 4, viðauka p).
- Því minni menntun sem svarendur höfðu því líklegri voru þeir að hafa fengið fræðslu um réttindi sín í íslensku samfélagi þegar þeir fluttu til landsins. Þeir sem eiga uppruna að rekja til Tælands og Filippseyja voru líklegri til að hafa fengið fræðslu um réttindi sín en þeir sem fæddust annars staðar (sjá bakgrunnstöflu 7, viðauka 1).

- Tæplega helmingur svarenda (47%) töldu jafnrétti kynja vera svipað á Íslandi og í heimalandi sínu. Þriðjungur þeirra taldi jafnrétti kynja í heimalandi sínu vera minna en á Íslandi (sjá mynd VI.2.).

3. Fjölskyldur

- Um 67% svarenda var í hjónabandi eða sambúð. Þriðjungur svarenda átti íslenskan maka.
- Um 65% svarenda átti barn eða börn. Þar af áttu 41%, tvö börn og 39% eitt barn (mynd VII.2).
- Foreldrar voru almennt mjög ánægðir með leikskólann (mynd VII.3), grunnskólann (mynd VII.4) og framhaldsskólann (mynd VII.5) sem barn eða börn þeirra sóttu.
- Flestir foreldrar barna í leikskóla mættu alltaf í foreldraviðtöl (75%). Meðal ástæðna fyrir því að sumir mættu sjaldan eða aldrei voru tungumálaerfiðleikar. Þrír af þeim átta sem báru fyrir sig tungumálaerfiðleika höfðu kynnt sér í hvaða tilvikum þeir áttu rétt á aðstoð túlks héraðs og jafnmargir höfðu nýtt sér slíka þjónustu.
- Um 74% foreldra grunnskólabarna mættu alltaf í foreldraviðtöl. Munur var á kynjum en 82% kvenna mæta í viðtölin og 45% karla. Þeir sem mættu stundum eða aldrei sögðu það vera vegna þess að maki þeirra mætti í viðtölin, vegna tungumálaerfiðleika og/eða vegna erfiðleika við að losna frá vinnu.

3. Tungumálakunnátta og -notkun

- Tæplega 70% svarenda töluðu alltaf móðurmál sitt við börnin sín (sjá mynd VIII.1). Svarendur sem fæddust í Póllandi og þeir sem höfðu lokið starfsnámi eða iðnnámi töluðu mun oftar móðurmál sitt við börn sín heldur en aðrir þátttakendur.
- Um 95% þeirra sem höfðu lokið háskólanámi gátu tjáð sig á fleiri tungumálum en móðurmáli sínu, en sama átti við um 72% þeirra sem höfðu lokið starfsnámi eða iðnnámi (sjá bakgrunnstöflu 21, viðauka 1).
- Um 40% þátttakenda sögðust hafa frekar eða mjög góðan skilning á íslensku en 33% þeirra frekar eða mjög slæman skilning á tungumálinu (sjá mynd VIII.2).
- Rúmur þriðjungur svarenda gat tjáð sig frekar eða mjög vel á íslensku, en 39% þeirra töldu sig geta tjáð sig frekar eða mjög illa (sjá mynd VIII.3.).
- Meira en helmingi þátttakenda fannst það frekar eða mjög erfitt að læra íslensku, 4% fannst það mjög auðvelt og 15% frekar auðvelt, (sjá mynd VIII.4.).
- Svarendur sem sögðu það vera mjög eða frekar erfitt að læra íslensku voru beðnir að gefa ástæður fyrir því. Flestum fannst íslenska vera mjög ólík sínu móðurmáli (66%),

fjórðungur hafði aldrei sótt íslenskunámskeið og enn aðrir átta erfitt með að sækja námskeiðin t.d. vegna vinnu eða fjölskylduaðstæðna (sjá töflu VIII.1).

- Mikill meirihluti svarenda (86%) hafði áhuga á því að læra íslensku eða læra málið betur (sjá bakgrunnstöflu 25, viðauka 1).
- Þrír fjórðu svarenda höfðu sótt námskeið í íslensku. Flestir eða 30% svarenda höfðu sótt eitt námskeið en 13% höfðu sótt fimm námskeið eða fleiri (sjá mynd VIII.5). Algengast var að svarendur hefðu sótt námskeið hjá Mími (30%) eða á vinnustaðnum (26%) og báru þeir oftast námskeiðskostnað sjálfir (49%) eða fengu námskeið greidd af vinnuveitanda (38%) (sjá töflu 12, viðauka 2).
- Um 49% svarenda fannst sú kunnátta sem þeir höfðu aflað sér á íslenskunámskeiðum hafa nýst sér mjög vel í daglegu lífi (sjá mynd VIII.6).
- Aðeins 18% svarenda hafði sótt íslenskunámskeið sem var kennt á þeirra móturmáli og 49% fengu kennslu á ensku á síðasta íslenskunámskeiði sem þeir sóttu (sjá bakgrunnstöflur 32 & 33, viðauka 1).
- Tvo þriðju svarenda langaði að læra eitthvað annað tungumál en íslensku og þá einna helst ensku, frönsku, spænsku eða ítölsku (sjá bakgrunnstöflu 26, viðauka 19).

4. Þátttaka í félagsstarfi

- Um 42% svarenda vissu af samtökum eða félögum samlanda sinna hér á landi og tóku um helmingur þeirra virkan þátt í starfi samtakanna (sjá mynd IX.1.).
- Um 39% þátttakenda sögðust taka þátt í félagslífi og tómstundarstarfi af einhverju tagi (t.d. íþróttum, líkamsrækt og leiklist).
- Svarendur frá Póllandi og þeir sem höfðu lokið iðnmenntun eða starfsnámi tóku minnstan þátt í starfi samlanda sinna og félags- og tómstundarstarfi (sjá bakgrunnstöflur 10 & 11, viðauka 1).
- Um helmingur svarenda var skráður í trúfélag, flestir í Kaþólsku kirkjunna (75%) (sjá mynd IX.2.). Fleiri svarendur frá Póllandi og Filippseyjum voru skráðir í trúfélag en aðrir (sjá bakgrunnstöflu 18, viðauka 1).
- Fjórðungur þátttakenda tók þátt í síðustu sveitarstjórnarkosningum, í maí 2006 (sjá bakgrunnstöflu 12, viðauka 1), 41% þeirra sem ekki kusu voru ekki búsettir á Íslandi á þeim tíma og þriðjungur hafði ekki verið með kosningarétt (sjá töflu IX.1.).

- Yfir 60% svarenda töldu það mjög eða frekar líklegt að þeir tækju þátt í næstu sveitarstjórnarkosningum, árið 2010 (sjá mynd IX.3.).
- Tveir þriðju svarenda höfðu tekið reglulega þátt í kosningum í heimalandi sínu (sjá bakgrunnstöflu 15, viðauka 1).
- Lítill hluti svarenda (4%) sagðist taka þátt í starfi stjórnmalaflokka eða pólitískra samtaka á Íslandi.
- Aðeins 8% svarenda hafði mjög mikinn og 16% svarenda frekar mikinn áhuga á því að taka þátt í starfi stjórnmalaflokks eða pólitískra samataka hér á landi ef þeir fengju til þess tækifæri (sjá mynd IX.5.).
- Svarendur virtust vera nokkuð óánægðir með kynningarmál íslenskra stjórnmalaflokka og framboða, en 57% svarenda fannst þeir kynna málefni sín frekar eða mjög illa fyrir fólki sem skilur litla íslensku (sjá mynd IX.4.).

5. Nýting á þjónustu

- Um 27% svarenda höfðu nýtt sér túlkþjónustu. Rúmur þriðjungur þeirra hafði nýtt sér slíka þjónustu einu sinni, en fjórðungur tvisvar (sjá mynd X.1.).
- Um 26% svarenda vissu ekki að þeir ættu rétt á aðstoð túlks sér að kostnaðarlausu (sjá mynd X.2.).
- Tæplega helmingur þátttakenda sagðist treysta túlki mjög eða frekar vel til að halda trúnaði yfir upplýsingum sem koma fram í samtölum (sjá mynd X.3.).
- Um 10% svarenda gátu ekki gert sig að fullu skiljanlega í læknisheimsóknum án þess að nota túlk (sjá bakgrunnstöflu 40, viðauka 1).
- Um 37% svarenda treystu maka best til að túlka fyrir sig þegar þeir þurftu á túlki að halda. Fimmtungur svarenda treysti best vini/vinum að heiman og 19% vini/vinum á Íslandi (sjá mynd X.4.).
- Aðspurðir hvort þeir þyrftu á aðstoð túlks að halda í samskiptum við þjónustumiðstöðvar (svarendur á höfuðborgarsvæðinu) eða skrifstofu sveitarfélaga (svarendur á landsbyggðinni) sögðust alls 15% þurfa slíka aðstoð. Þeir sem þurftu á aðstoð að halda höfðu í flestum tilfellum fengið hana (78%) (sjá bakgrunnstöflu 49, viðauka 1).
- Um þriðjungur svarenda nýtti sér þjónustu bókasafna. Flestir þeirra (41%) nýttu sér þá þjónustu sjaldnar en mánaðarlega (sjá mynd X.6.).
- Mikill meirihluti svarenda hafði aðgang að Internetinu (95%), flestir höfðu aðgang heima hjá sér eða í vinnunni (sjá mynd X.7.).

- Um 83% þátttakenda voru í stéttarfélagi eða verkalýðsfélagi og höfðu tveir þriðju þátttakenda kynnt sér þjónustu félaganna. Rúmur þriðjungur svarenda hafði leitað til stéttar-/verkalýðsfélagsins (sjá mynd X.8.).
- Um 41% svarenda, sem sótt höfðu námskeið eða ráðstefnur til að auka möguleika sína á vinnumarkaði á Íslandi, höfðu fengið námskeiðskostnað endurgreiddan að fullu frá stéttarfélagi sínu eða sambærilegu félagi, en 36% höfðu fengið námskeiðskostnað endurgreiddan að hluta (sjá mynd X.9.).
- Aðeins 30% þátttakenda sáu sjálfir um að fylla út skattaskýrsluna sína. Maki/ættingi, endurskoðandi og vinir/vinnufélagar aðstoðuðu oftast þá sem þurftu á hjálp að halda við skattaframtalið (sjá mynd X.9.).
- Svarendur virtust fá mest af upplýsingum um hvað væri að gerast á Íslandi í gegnum Internetið (69%) og frá vinum og ættingjum (58%).
- Einnig fá svarendur mest af upplýsingum um hvað er að gerast í heimalandi sínu í gegnum Internetið (86%), en einnig frá ættingjum og vinum (67%) (sjá töflu X.1. & X.2.).
- Fæstir þátttakenda sem búsettir eru í höfuðborginni höfðu nýtt sér þjónustu þjónustumiðstöðva. Þeir 94 sem höfðu nýtt sér slíka þjónustu höfðu í flestum tilfellum þegið húsaleigubætur eða leitað sér almennra upplýsinga. Fimmtungur hafði nýtt sér sérfræðiþjónustu fyrir börn (sjá mynd X.13.).

6. Heilsufar

- Helmingur innflytjenda sem svöruðu spurningu um tannlæknaeftirlit sögðust fara árlega í eftirlit til tannlæknis. Um 3% svarenda höfðu ekki farið í eftirlit til tannlæknis í áratug (sjá mynd X.17.).
- Nær allir svarendur sögðust stunda líkamsrækt, það er að reyna reglulega á sig líkamlega (sjá mynd X.18.).
- Fimmtungur svarenda reykti að staðaldri, en 53% höfðu aldrei reykt (sjá mynd X.19.).
- 38% svarenda hafði ekki drukkið sem samsvarar fimm glösum eða meira af áfengum drykkjum á einum degi síðastliðið ár. Um 12% svarenda höfðu drukkið þetta magn einu sinni til þrisvar í mánuði síðustu 12 mánuði (sjá mynd X.20.).

7. Atvinna

- Flestir svarendur (62%) voru virkir á atvinnumarkaði síðustu þrjú mánuði áður en þeir komu til Íslands.

- Stór hluti svarenda, eða 81%, var á vinnumarkaði á Íslandi þegar þeir svöruðu könnuninni. Tæpur þriðjungur þeirra var í ósérhæfðu starfi eða verkamannavinnu, en aðeins 12% svarenda við slík störf í heimalandi sínu áður en þeir fluttu til Íslands. Um helmingur þeirra sem störfuðu sem sérfræðingar í heimalandi sínu héldu áfram að starfa sem sérfræðingar á Íslandi (sjá mynd XI.4.).
- Tæplega helmingur þátttakenda þénaði 200 þús. krónur eða minna í mánuðinum áður en þeir svöruðu spurningalistanum.
- Helmingur svarenda sendi hluta af launum sínum til heimalands í hverjum mánuði (sjá mynd XI.6).
- Flestir svarendur (78%) höfðu fengið aðstoð við að fá sitt fyrsta starf á Íslandi, oftast kom aðstoðin frá ættingjum eða vinum frá sama landi.
- Tveir þriðju svarenda sögðust vera mjög eða frekar ánægðir í starfi sínu á Íslandi.
- Þriðjungur svarenda höfðu tekið veikindadaga í mánuðinum áður en þeir svöruðu könnuninni. Meðalfjöldi veikindadaga voru þrír í þeim mánuði.
- Þrír af hverjum fjórum þátttakendum tóku sumarfé á árinu 2007, að jafnaði í 31 dag.
- 91% svarenda, höfðu skrifað undir ráðningarsamning í núverandi starfi. Tveir þriðju svarenda skildu allt sem stóð í ráðningarsamningnum. Tæpur fjórðungur skildi sumt sem kom fram í samningnum, en ekki allt (sjá mynd XI.7).
- Rúmur fimmtungur svarenda hafði lent í einhvers konar erfiðleikum á vinnustað. Þeir sem höfðu leitað sér aðstoðar vegna þess, höfðu flestir leitað til yfirmanna/verkstjóra eða samstarfsfólks (sjá töflu XI.3).
- Nærri helmingur svarenda hafði verið í starfi á Íslandi þar sem menntun þeirra nýttist ekki að fullu. Flestir sögðu ástæðu þess vera að þá skorti íslenskukunnáttu (54%) eða að þeir hefðu ekki fengið starf við hæfi (23%) (sjá mynd XI.9).
- Um 74% svarenda höfðu ekki reynt að fá nám sitt metið hér á landi.
- Fjórðungur þátttakenda hafði áhuga á því að stofna sitt eigið fyrirtæki.